

Notatark

Sagsnr. 01.05.08-P19-22-19

Sagsbehandler
Lene Kofoed

17.6.2019

Besigtigelsesnotat, Klakring Grusgrav, den 12. juni 2019

Hedensted Kommune ved Vibeke Rahbek og Lene Kofoed besøgte en beskyttet mose sammen med ejer af grusgraven Per Rasmussen. Mosen er beliggende på matr. nr. 8f, Klakring By, Klakring i kanten af Klakring grusgrav, matr. nr. 9d, Klakring By, Klakring.

Der er blevet søgt om at forny gravetilladelse i grusgraven, og der ønskes gravet under grundvandsspejlet.

Mosen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 om generelt beskyttede naturtyper, hvorefter tilstanden ikke må ændres. Kommunen har dog mulighed for at dispensere herfra, hvis det vurderes, at det ansøgte ikke indebærer en tilstandsændring der forringer naturtypen og dens levesteder for arter eller giver betydelige forstyrrelser af arter, som findes i området.

Team Grundvand er blevet hørt og vurderer, at der er en risiko for at vandstanden i mosen vil blive påvirket. Ifølge jordartskortet fra GEUS, ses der ved mosen postglacialt ferskvandstørv. Det primære grundvandsspejl ligger i kote 13-15 m mens terrænkoten i graveområdet ligger i 25 til 30 m.

Der må derfor omkring mosen være et terrænnært grundvandsmagasin, som "holdes oppe" af et lerlag. Hvis lerlaget ifm. grusgravningen bliver gennembrudt, er det meget sandsynligt, at det vil påvirke vandspejlet i mosen. Det er derfor vigtigt, at holde en god afstand mellem graveområde og mose.

Der blev på forudgående møde drøftet vilkår om afstand mellem gravefelt og mose. Der er i den gamle gravetilladelse givet lov til at grave indtil 10 meter fra mosen og ned til kote 30. Terrænkoten i graveområdet ligger nu i kote 25-30 meter. Nu ønskes udgravet under grundvandet. Det primære grundvandsspejl ligger i kote 13-15.

Mosen ligger i kote 31. Mosen vurderes at være afhængig af vandet fra et mere terrænnært grundvandsmagasin, som "holdes oppe" af et lerlag. Lerlaget er sandsynligvis ikke brudt, hvis mosen stadig har det godt. Der kan også allerede være gravet dybere end det beskyttende lerlag under mosen.

Det blev også drøftet om der skal stilles vilkår om skråningsanlæg op mod mosen for at hindre skred og derved risiko for ødelæggelse af lerlaget.

Det blev aftalt at besøge området for at vurdere

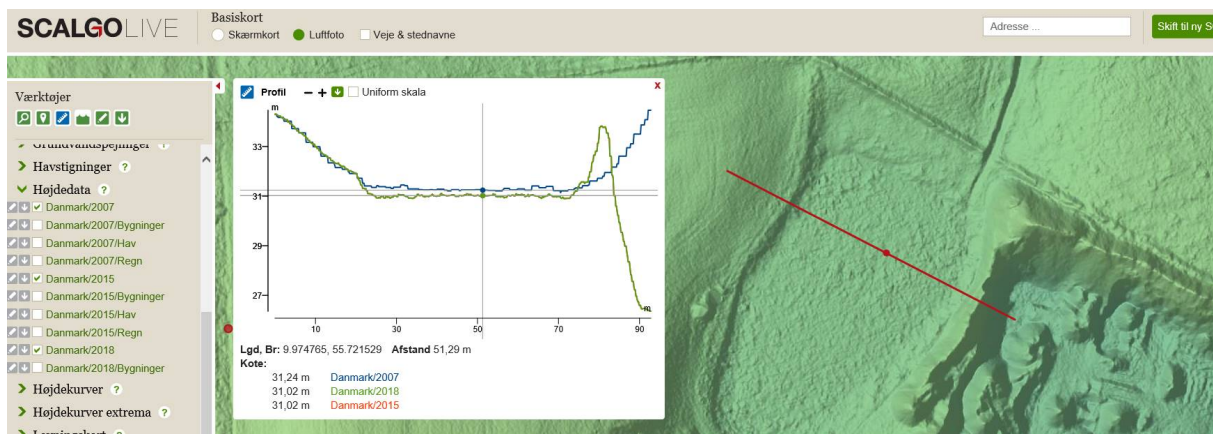
- mosens tilstand
- niveauforskellen mellem mose og graveområde
- mulighed for digegennembrud senere

Mosen er en fin tørvemose, med hængesæk, der blev fundet 4-5 forskellige sphagnum arter, bukkeblad, smalbladet kæruld, kragefod, alm. star, akselblomstret star, alm. filtmos, mm. (se feltskema fra 2017). Mosen er truet af tilgroning med birk og pil, som dog ikke ser ud til at være hurtigtvoksende.

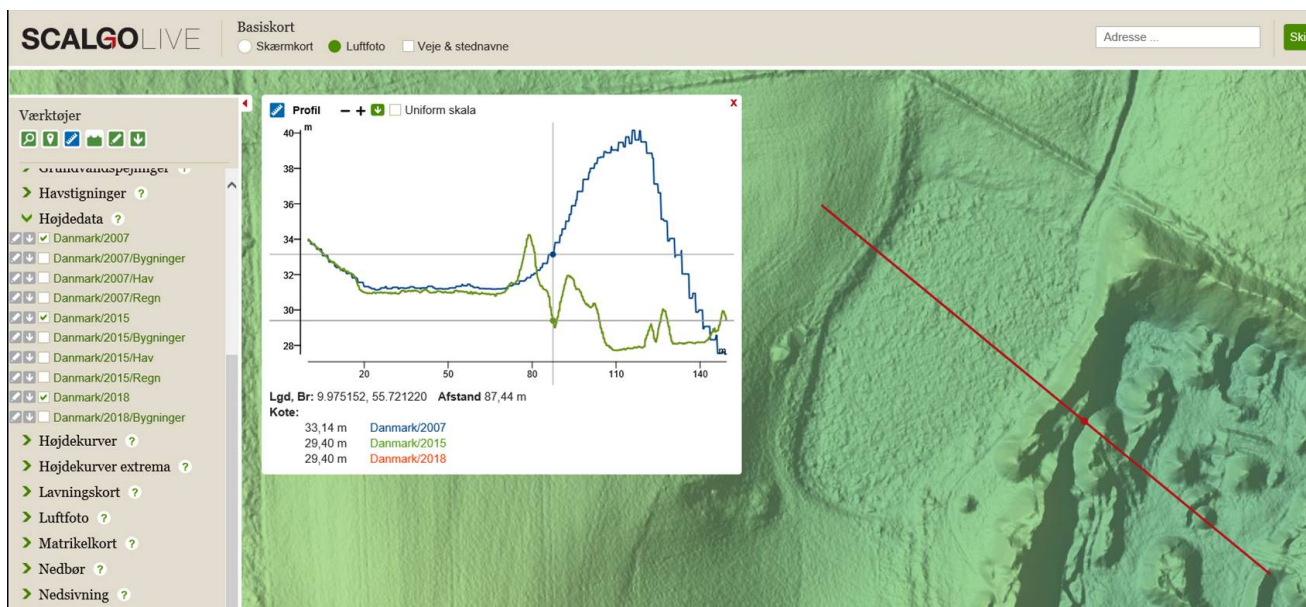
Det blev oplyst at graveaktiviteten i grusgravområdet ikke er stabil og der graves kun lidt af gangen. Ud fra luftfotos fra 2006, 2015 og 2018 (se nederst) vurderes at indtil 2006

var der kun aktivitet syd for mosen og ikke øst for. De seneste 12 år er der blevet gravet tættere på mosen også øst for, og der er lavet en jordvold, på den østlige side af mosen. Afstandskravet på 10 meter til mosen, som var et vilkår i tidligere gravetilladelse, er overholdt. Der blev vurderet i 2009 (se gravetilladelse) at afstandskravet burde være 20 meter, men det blev ikke skrevet ind i vilkårene. Der blev ydermere i gravetilladelsen fra 2009, vurderet, at der ikke må graves yderligere i det nordvestlige hjørne af grusgraven, hvilket der er gjort alligevel. Se fotos nederst.

Terrænkoten i mosen er blevet sammenlignet med gravefeltet i Scalgo:

Højdemodellen fra 2007 og 2015 (2018 er endnu ikke opdateret for Hedensted Kommune) er blevet sammenlignet i et profil på tværs af mosen. Det viser at der er ca. 22 cm til forskel på terrænkoten i selve mosen. Dette falder også sammen med, at der i den periode er blevet gravet tættere på den østlige side af mosen. Der kan være en vis usikkerhed på modellen, men terrænet vest for mosen, hvor der ikke er blevet udgravet viser højdekurver, der er næsten sammenfaldende for de to højdemodeller. Derfor vurderes usikkerheden at være langt mindre end de 22 cm, og at der reelt er sket et fald i højden af mosen.

Højdemodellen viser, at der øst for mosen allerede er gravet op til 4-5 meter under den terrænkote som mosen ligger i, og derfor også under det tilladte i kote 30. Der var i 2007 et "bjerg" i kote 40, som er blevet gravet bort. Bjerget var omkring 8 meter over mosens kote 31.

Vurdering:

Det vurderes at mosen siden 2006 har "sat sig", altså er blevet lavere. Hvis mosen udtørre iles tørvelagene, bliver omsat, og synker. Udtørringen kan dels skyldes tilgro-ning og fordampning fra træerne og dels fra graveaktiviteten i grusgraven, som er kom-met tættere på mosen.

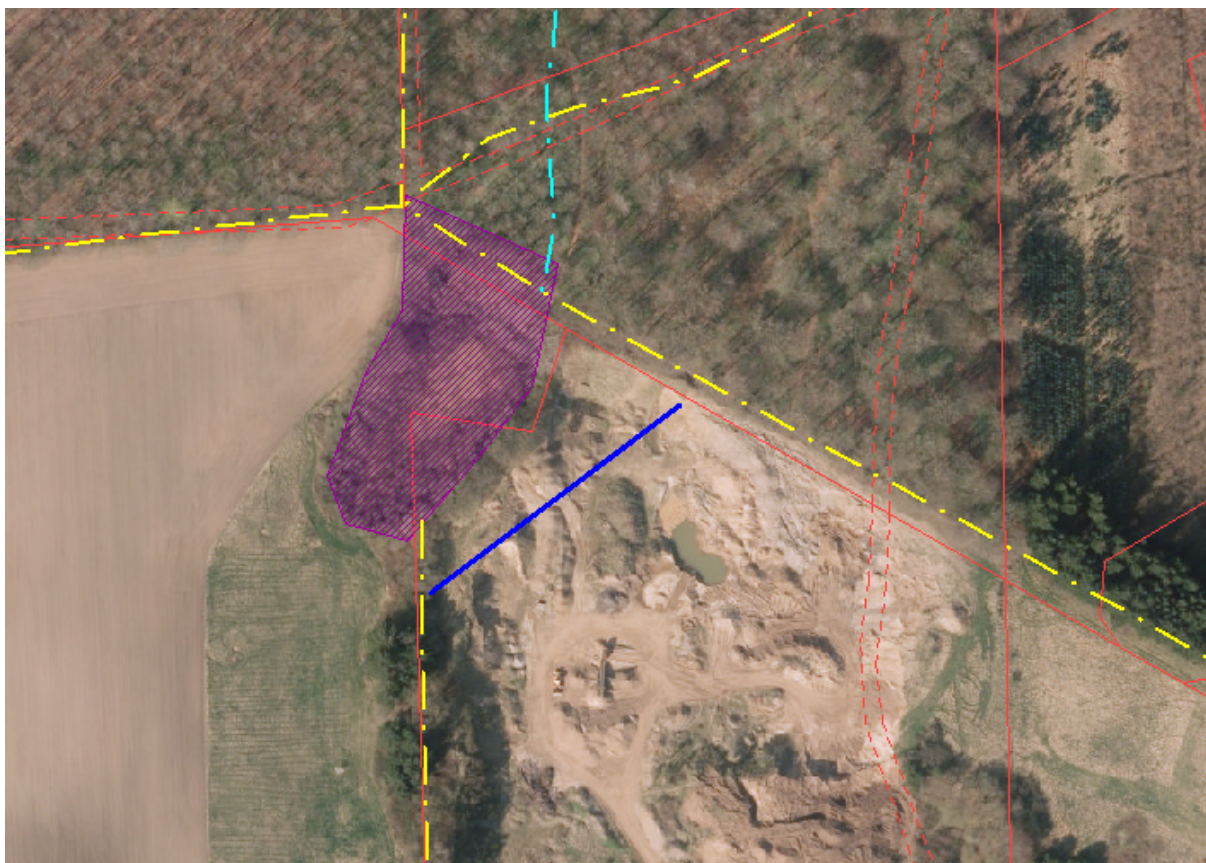
Mosen skal beskyttes mod udtørring og der skal stilles vilkår om at yderligere graveakti-vitet ikke må påvirke mosen negativt.

Der vurderes at være et terrænnært grundvandsmagasin omkring mosen, som "holdes oppe" af et lerlag. Hvis lerlaget ifm. grusgravningen bliver gennembrudt, er det meget sandsynligt, at det vil påvirke mosen, som vil synke yderligere. Det er derfor vigtigt, at holde en god afstand mellem graveområde og mose. Hvis det er den eksisterende grave-aktivitet der har fået mosen til at sænke sig, bør afstandskravet øges.

Vilkår:

Det nordlige hjørne op mod mosen skal fyldes op i niveau med mosen, med materiale der kan hindre udsivning af vand fra mosen. Herved øges afstand til mosen. Se nedenståen-de kort.

Der skal kunne redegøres for at enhver yderligere graveaktivitet ikke påvirker mosen ne-gativt.

2018

Beskyttet jorddige:

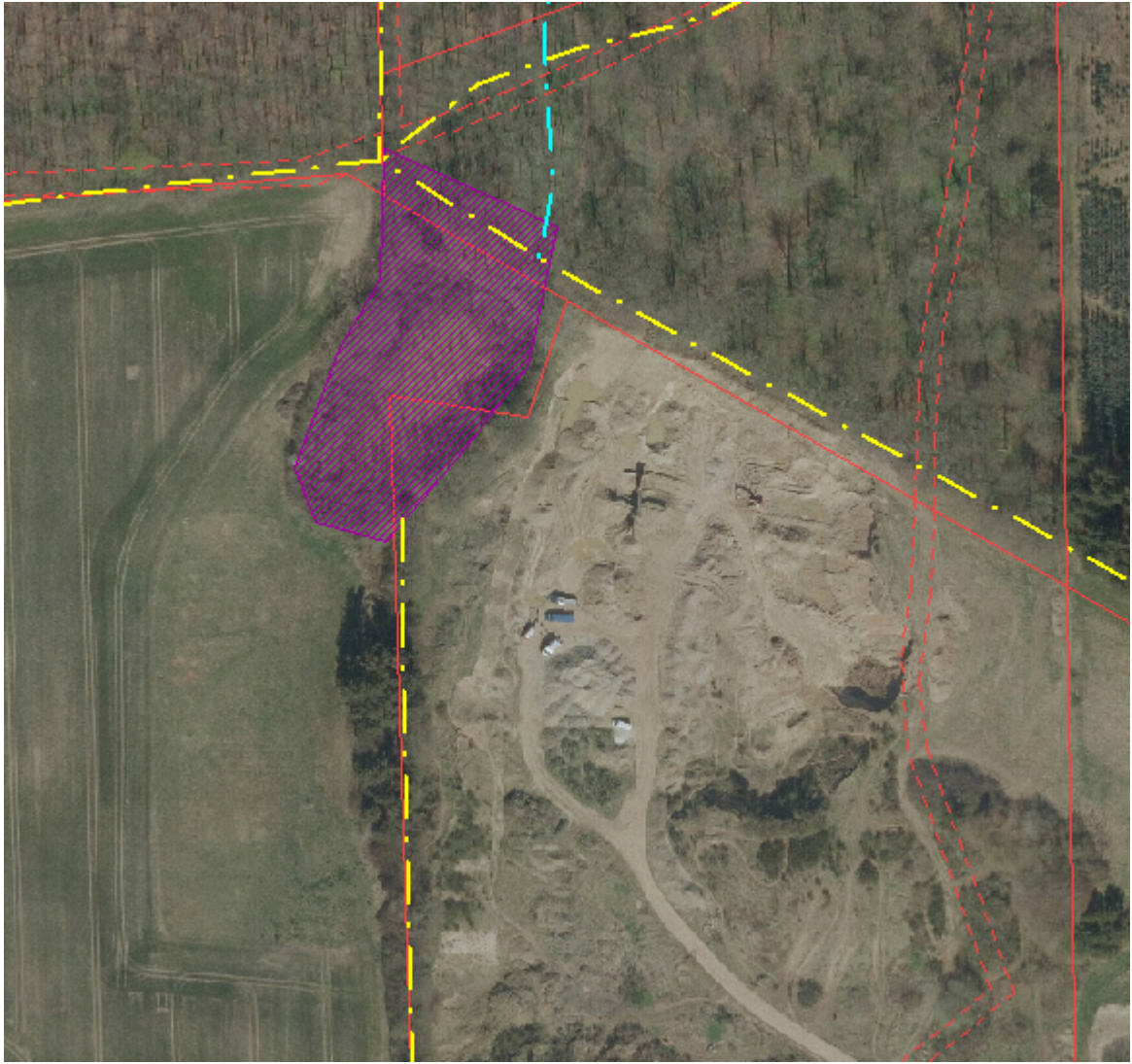
Det beskyttede jorddige startende ved mosen strækker sig i nord-syd gående retning og er bevokset med hassel. På vestsiden er der en skråning som udvisker diget, mens det er markant mod øst. Se foto nederst.

Bilag:

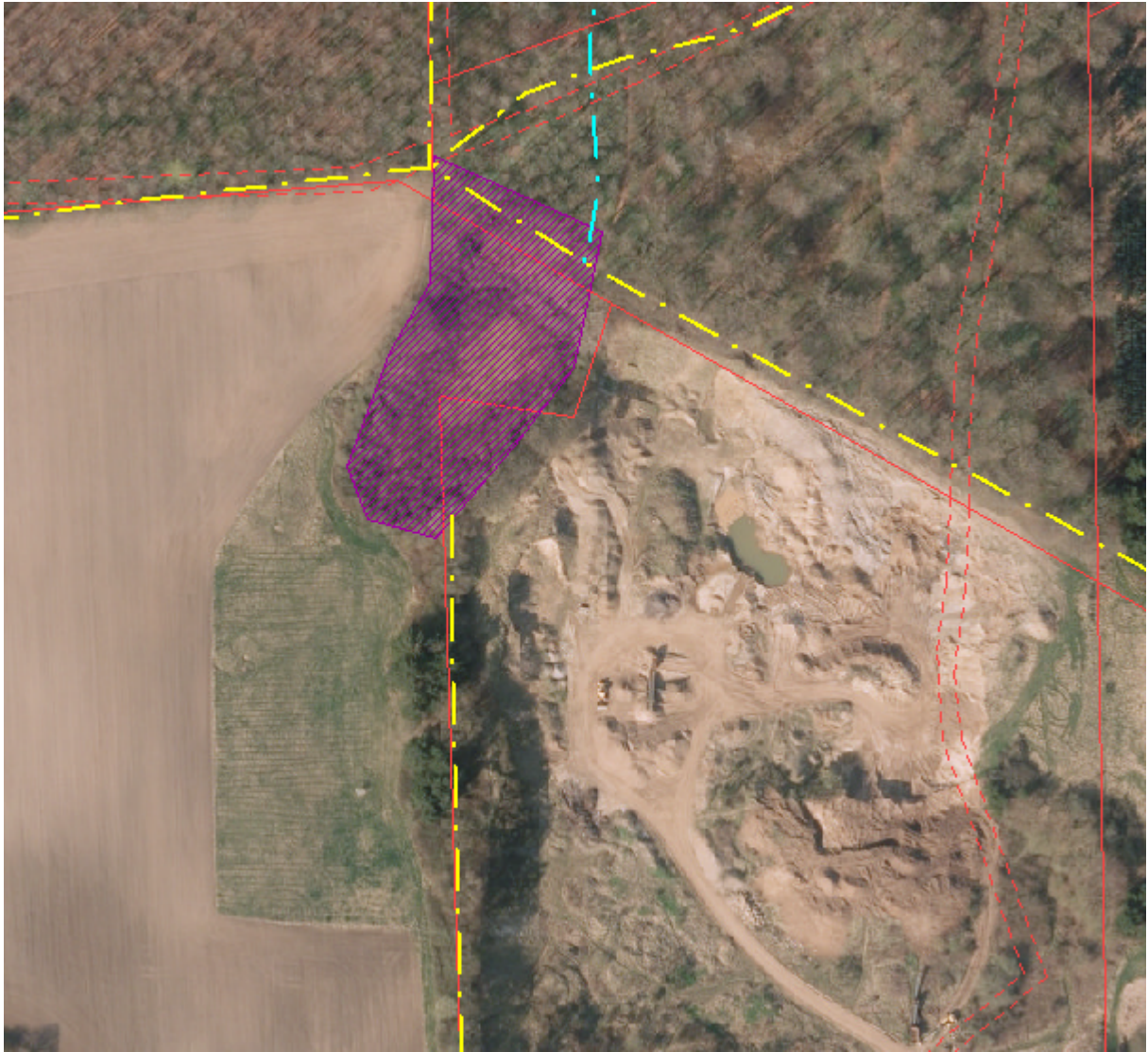
Luftfotos

2006

2015

2018

Fotos:

Mose med sphagnum og hængesæk.

Jordvold og udgravning tæt op ad mose (10-15 meter), mod øst.

View over området øst for mosen.

View over graveområdet med mosen til højre for.

Mark vest for mosen.

Beskyttet dige.